

FIND LUTHER

Luthers fodspor i Danmark

Vejledning til brug:

Martin Luther levede for mere end 500 år siden. Den måde, man levede på, og den måde, man tænkte om Gud og Jesus på dengang, var meget anderledes end i dag. Hvis Luther havde kunnet foretage en tidsrejse frem til vores tid, ville han derfor nok føle sig noget anderledes. På samme måde ville vi nok også føle os fremmede, hvis vi skulle leve vort liv på hans tid. Alligevel er der også en sammenhæng. Nogle af de tanker, Luther gjorde sig, og nogle af de forandringer, han blev anledning til, lever videre i den måde, vi tænker og har indrettet vores hverdag på i dag. Ikke sådan, at man kan trække en lige linje fra ham til os, men måske føler vi os mere på linje med Luther end de mennesker, der levede i middelalderen før ham¹.

”Find Luther – Myldreplakaten” illustrerer et fiktivt dansk bybillede set fra oven. Plakaten danner udgangspunkt for en samtale med børn og unge om Luthers aftryk og reformationens betydning for vores lutherske kirke og samfund *i dag*.

Som udgangspunkt kan man i store træk genfortælle historien om Martin Luther.

Derefter går minikonfirmanderne på opdagelse i myldreplakaten, hvor munken Martin er placeret i ti forskellige livssammenhænge i dagens Danmark. Luthers placering markeres med en post-it-seddel, og når alle ti placeringer er fundet, danner de udgangspunkt for en samtale om, hvorfor han mon netop er der.

Fortællingerne kan naturligvis også bredes ud over flere gange, så de indgår i et længere temaforløb, hvor man f.eks. en gang hører om og synger Luthers salmer, en anden gang hører om Luthers betydning for ægteskab og familieliv osv.

Ide og fortællinger:	Michael Rønne Rasmussen. Sognepræst
Tegner:	Ole Steen Pedersen
Udgiver af plakat:	Eksistensen
Tilskud:	Udviklet med støtte fra folkekirkens reformationspulje.
Tovholder:	Folkekirkens Konfirmandcenter

Den korte fortælling om Martin Luther

Martin blev født i den tyske by Eisleben i 1483. Hans far hed Hans og arbejdede med at lave jern, og hans mor hed Margaretha. Martin var den ældste, og efter ham kom der yderligere otte søskende. Familien var ikke særlig rig, og Martin og hans søskende fik en meget streng opdragelse, men som den ældste fik han dog mulighed for at gå i skole og lære at læse latin. Martins far ville nemlig gerne have, at han skulle blive advokat, for det var en god og sikker levevej. Han kom da også så langt i sin skolegang, at han begyndte at læse jura på universitet i byen Erfurt.

Men en meget voldsom oplevelse fik ham til at skifte livsvej. Han var da ca. 22 år gammel og på vej hjem til sine forældre, hvor han blev overrasket af et voldsomt uvejr. Martin blev meget bange og troede, han skulle dø. Derfor bad han til en helgen, som hed Anna (Marias mor og Jesu bedstemor) og lovede, at hvis han overlevede uvejret, ville han gå i kloster og blive munk. Selvom hans far blev meget vred over det, var et løfte givet til en helgen ikke til at bryde. Betingelserne for et liv i kloster var, at man skulle leve fattigt, ikke gifte sig og til hver en tid gøre, hvad klosterets leder bestemte. En af de opgaver, som Martin blev pålagt var at blive præst og holde gudstjenester i klosteret.

De næste 20 år levede Martin meget fattigt og enkelt, deltog i otte daglige gudstjenester, bad, fastede og arbejdede hårdt. Denne særlige livsform blev anset for en bedre måde at være kristen på end de, der levede et almindeligt liv med hinanden i samfundet. Man kan måske sige, at ligesom der i sportens verden findes både amatører og elitesportsfolk, hvor de sidste kan blive anerkendte og vinde store præmier, sådan var munke og nonner i kloster en slags elite-kristne, der var mere sikre på Guds belønning end almindelige mennesker.

Og Martin var virkelig en seriøs munk, der gjorde alt – og ofte meget mere, end man forventede af ham. Gennem alt, hvad han gjorde, når han fastede og var vågen hele natten, ville han så gerne være sikker på, at Gud ville elske og belønne ham – ja, og så ville han også gerne, at han selv kunne elske Gud. Men i stedet for at opleve kærlighed og glæde følte Martin, at han på én og samme tid blev både bange for og vred på Gud. På den ene side syntes han, at han skulle elske Gud og være god nok, før Gud ville elske ham, men på den anden side kunne han ikke fremtvinge kærlighed til Gud. Kærligheden kunne da ikke være en belønning, man gjorde sig fortjent til. Den måtte da være noget andet, men hvad?

Heldigvis var det sådan, at Martin som munk var forpligtet til at gøre det, som klosterets leder bestemte – og han bestemte, at Martin skulle studere Bibelen og undervise i kristendom. Gennem de næste mange år blev det i Bibelen, Martin søgte svaret på, hvordan han kunne være sikker på, at Guds kærlighed også gjaldt ham.

Til sidst fandt han svaret, nemlig at Gud allerede havde givet ham sin kærlighed. Gud havde sendt Jesus med budskabet om, at Gud elsker alle – også dem, der ikke selv kan få sig til at elske Gud. Det perfekte liv som elitekristen, som Martin ikke kunne leve, havde Jesus allerede levet. Og den

død, som var straffen for dem, der ikke elskede Gud, den havde Jesus alligevel taget på sig. Det kristne budskab var derfor, at Jesus allerede havde levet det liv, som Gud forventede af et menneske, ikke for sin egen, men for alle menneskers skyld. Efter døden opstod Jesus til et helt nyt liv, som blev givet til alle mennesker som en gave. Og en gave behøver man kun tage imod med tro og tillid til, at den, der giver gaven, også mener det, når han giver den.

Erfaringen af Guds betingelsesløse kærlighed blev et vendepunkt for Martin, der fra nu af kaldte sig selv for "Luther", hvilket betyder "Den frigjorte/frie". Fra nu af ville han ikke mere acceptere, at han skulle leve op til andre end Guds krav. Overfor Gud behøvede han ikke at være perfekt, men kunne nøjes med at være sig selv. Gud elskede ham jo, som han var.

Dette betød også, at Luther blev meget kritisk overfor alle de krav, kirken stillede til mennesker, for at de kunne være gode og kristne nok. Det eneste krav, som Luther gjorde gældende, var at bede Gud om at se på én med barmhjertige og tilgivende øjne og så have fuld tillid til, at det gjorde Gud så også. For Luther er tro det samme som fuld tillid til, at Gud er sådan, som Jesus fortæller og viser os i Det Nye Testamente. Og når man har fuld tillid til det, Jesus har sagt, vil man også blive så lettet og glad, at man frit kan leve sit kristne hverdagsliv sammen med andre mennesker. I hverdagen gjaldt det da kun om, så godt man nu kan, at elske og dele det gode med andre, som man har fået fra Gud – både tilgivelse og dagligt brød. Luther udtrykte det på den måde, at det kun var troen på Gud, der kunne gøre ham fri til at elske Gud og sin næste som sig selv.

Det var denne forståelse af kristendommen, der gjorde, at Luther snart forlod klosteret, giftede sig og levede det samme hverdagsliv som alle andre mennesker på hans tid. Han var stadig præst, og han havde stadig pligt til at læse og forkynde den kristne tro. Men i Guds øjne var han ikke mere værdifuld end andre, og hans liv var ikke mere perfekt end deres. Konsekvensen af dette var, at det almindelige liv, som vi alle lever, pludselig fik en ny betydning og værdi. Ingen skulle længere sige nej til det, der var helt naturligt, men i stedet bruge det til at tjene Gud og andre med.

1) Luther i skolen – undervisning og skole

På Luthers tid var det ikke mange børn, der fik mulighed for at gå i skole. De, der gjorde, var enten rige folks børn eller dem, der skulle arbejde for kirken. Skolerne lå derfor mest i byerne ved de store kirker eller klostre, og undervisningen handlede primært om alt det, man skulle kunne for at blive præst. Et af de vigtigste fag var latin, for det var det sprog langt de fleste bøger – herunder også Bibelen – var skrevet på. Også gudstjenesten, som man som munk skulle deltage i, foregik på latin. Når Luther skulle bede sit Fadervor, hvilket han gjorde mange gange hver dag, skete det på latin. Derfor hed den almindelige grundskole også Latinskolen.

Luther selv var meget glad for at gå i skole. Havde han ikke fået en boglig uddannelse, ville han nok være blevet bonde som sin bedstefar eller minearbejder ligesom sin far. For Luther var det vigtigste formål med skolen, at man lærte at læse Bibelen og blev en god kristen, der kunne blive til glæde og gavn for andre mennesker.

Luther skrev selv en lille lærebog i den kristne tro om alt det, børn skulle vide om troen: De ti Bud, Trosbekendelsen, Fadervor, dåben, nadveren og tilgivelsen. Bogen blev kaldt for "Luthers lille Katekismus" og er gennem mange århundreder blevet brugt til undervisningen i kristendom hjemme i familien eller senere i skolen.

Til forskel fra mange andre på hans tid mente Luther ikke, at det kun var drenge, der skulle gå i skole - også piger kunne have godt af at lære at læse. Piger var nemlig også kristne, og ved at læse i Bibelen blev de både bedre kristne og bedre medmennesker.

Sagt af Luther:

"Frem for alt skal både i den videregående skole og grundskolen den hellige skrift være det vigtigste og gennemgående emne – og evangeliet for unge drenge. Det ville også være Guds vilje, hvis enhver by havde en pigeskole, hvor pigerne dagligt kunne høre en times evangelium, enten på tysk eller latin[...] Skulle ikke enhver kristen i en alder af ni eller ti kende hele det hellige evangelium, som hans navn og liv er knyttet til?"²

2) Luther på kro - mad og drikke

Fra sin tid som munk havde Martin bl.a. lært at faste. Det indebar, at man i perioder lod være med at spise bestemte ting som f.eks. kød, fordi man mente, at Gud ville påskønne den alvor, man på den måde lagde i sin gudsdyrkelse. Man tænkte måske også, at det menneske, der kunne kontrollere sine kropslige behov, var en beslutsom og stærk person, man kunne se op til. På den måde blev faste ikke blot noget man gjorde, for at Gud skulle se og belønne en, men også for at andre skulle beundre en.

I Danmark har vi stadig et levn fra fasten, idet fastelavnsfesten er den sidste dag man kan spise alt, hvad man vil, inden den lange fastetid uden kød op til påske.

Når man klæder sig ud og holder karneval, betyder det egentligt, at man siger farvel til kødet ("Carnis" = Kød og "Vale" = farvel")

Da Luther opgav tanken om, at man kunne få Gud til at belønne sig for de gode og fromme gerninger som f.eks. at faste, vendte han det helt om. Mad og drikke var Guds gode gaver, som også Jesus lærer os at bede om i Fadervor, og sådanne gaver skal man ikke sige nej til, men tage imod med glæde og taknemmelighed. Selv elskede Luther både lækker mad og ikke mindst den gode øl, som hans kone Katharina lavede til ham.

Sagt af Luther:

*"Vorherre priser sine skabninger, når han siger: Vin gør menneskers hjerter glade, og brødet gør dem stærke"*³.

*"Plages du af depression, fortvivlelse eller en dårlig samvittighed, så skal du spise, drikke og være sammen med venner"*⁴.

3) Luther i kirken – salmesang

Når Luther senere er blevet kaldt for "Nattergalen fra Wittenberg", skyldes det ikke blot, at han var god til at synge og skrev en masse salmer, men også at han gav salmesangen en helt ny betydning i gudstjenesten og hverdagen.

På Luthers tid var det først og fremmest præster og munke, som sang fine sange under gudstjenesten, mens menigheden bare stod og hørte på. Dette kunne føre til den misforståelse, at det kun var præsterne og munkene, som var rigtige kristne. Det, syntes Luther, var forkert, men det var ikke nemt at få menigheden til at synge, når der ikke var nogen sange eller salmer, som de kunne synge med på. Derfor bad han først andre om at skrive nye og sangbare salmer, som alle i menigheden kunne synge med på. Da ingen andre tog hans opfordring op, gik han selv i gang.

Luther skrev eller gendigtede ca. 40 salmer og udgav i sin levetid tre sangbøger.

Halvdelen af Luthers salmer har vi stadig i vores salmebog. Den mest kendte hedder "Vor Gud han er så fast en borg" (DDS 336).

Når Luther anså salmesangen for så vigtig, er det fordi, det var hans egen erfaring, at sang og musik taler til et menneskes dybeste følelser, ligesom man gennem salmeteksterne kunne lære de vigtigste ting i den kristne tro udenad. Når man i kirken hører, at Gud elsker en, så får man helt af sig selv lyst til at synge, og når man går og keder sig på marken eller i skoven, kan man bare synge en salme og blive glad igen.

Sagt af Luther:

*"Thi Gud har gjort vort hjerte glad ved sin kære Søn, som han har hengivet for os til forløsning fra synder, død og djævel. Den, der for alvor tror dette, kan ikke lade være: Han må synge og tale derom med glæde og lyst, for at også andre kan høre og komme til"*⁵.

4) Luther på Socialkontoret – fælles ansvar

På Luthers tid var der mange syge og fattige, men der var ikke nogen stat, kommune eller socialkontor, som havde ansvar for at tage sig af dem. I stedet var de tvunget til at bede andre mennesker om hjælp dvs. tigge om mad og penge fra dem, der havde overskud og var rige.

I kirken blev det forkyndt, at det var Guds vilje, at man skulle hjælpe dem, der var i nød, og gjorde man det, var det en god gerning, som gav point hos Gud og dermed hjalp én til at komme lidt lettere i himlen. Havde man gjort noget forkert, kunne en god gerning som det at give til de fattige ophæve det forkerte, så der blev balance eller måske ligefrem overskud af gode gerninger hos Gud. På den måde kunne man ved at hjælpe andre også hjælpe sig selv.

Da Luther først havde indset, at man ikke behøvede at overbevise Gud med gode gerninger, tænkte han, at folk ud af ren og skær glæde over at være elsket af Gud, også ville elske og hjælpe deres nødlidende næste. Men da det ikke skete, bad han de ledende råd i byerne om at oprette en fælles kasse, som alle byens borgere skulle forpligtes til at give penge til. På den måde kunne man så i fællesskab hjælpe de syge, de svage og de fattige i byen. De sociale problemer blev derfor fælles opgaver. I dag er det kommunens opgave at tage sig af alt dette, og ordet "kommune" betyder netop "det fælles". På den måde har Luthers tanker haft stor betydning for, hvordan vi i dag hjælper dem, der ikke kan klare sig selv.

Citat:

"Der [i forhold til de fattige] ville der bestemt være mange gode gerninger at gøre. For størstedelen af de mægtige, de rige og dem med venner, gør uret og øver vold mod de fattige, de ringe og dem, de er uvenner med. Jo stærkere de er, des værre går det til. Hvor man ikke med magt kan hindre det og hjælpe sandheden, bør man i det mindste tilkendegive det og med ord gøre noget ved sagen, ikke holde med de retfærdige, ikke give dem ret, men sige sandheden frit ud.[...] Siger du: Hvorfor gør Gud ikke dette selv alene, når han dog formår og forstår at hjælpe enhver? [er svaret] Jo, han kan godt. Men han vil ikke gøre det alene. Han vil, at vi skal virke sammen med ham, og han gør os den ære, at han vil udføre sin gerning sammen med os og ved hjælp af os"⁶.

5) Luther på Rådhuset – kirke og samfund

På Luthers tid skelnede man ikke mellem samfund og kirke, som vi gør i dag.

Derfor havde man heller ikke den samme frihed til at tro det, man ville, for i et kristent samfund skulle alle være kristne. Derfor var det ikke blot kirkens, men også fyrstens og kongens ansvar, at alle deres borgere blev døbt, kom i kirke og levede som gode kristne.

Selvom Luther var af den opfattelse, at det ikke var muligt at tvinge mennesker til at tro på Gud, var tanken om religionsfrihed og demokrati ham dog fjern.

Luther skelnede mellem det, der sker i kirken, og det, der sker i samfundet.

- I kirken skal man forkynde Guds barmhjertighed og kærlighed, så alle får mulighed for at høre det og derigennem få tro og tillid til Gud. Her er der ingen tvang.

- I samfundet kan man ikke nøjes med at tale. Dem, der styrer et land, gør det bl.a. med love, som indbyggerne er tvunget til at følge. Hvis man bryder en af disse love, har domstolene lov til at idømme en straf. Samfundet har derfor både lov og pligt til at tvinge folk til at adlyde lovene. Hvis ikke de gjorde det, ville alle gøre onde ting overfor hinanden.

Ikke desto mindre har Luthers tanke om friheden overfor Gud og i kirken nok alligevel også haft betydning for den senere tanke om religionsfrihed og demokrati, som vi kender i dag. For når vi var frie overfor Gud, hvorfor skulle vi ikke også kunne være det overfor hinanden, og i den måde, som vi indretter samfundet på?

Sagt af Luther:

”Den, der regerer uden love, er et bæst. Men den, som regerer efter love og regler, er som Gud, der skabte lovene”⁷.

”Hvis verden var from, så behøvede vi ikke nogen kejser, fyrste, borgmester dommer eller nogen bøddel. For enhver ville villigt af sig selv gøre det, som han burde gøre, akkurat som enhver spiser og drikker villigt og uden tvang. Men fordi verden er en stald fuld af kæltringer, så må man have love og øvrighed, dommere, bøddler, sværd, galger og mere af samme slags for at værges sig mod de onde”⁸.

6) Luther på festival - musik

Luther var ikke blot glad for musik, han var også meget musikalsk. Allerede som elev i latinskolen lærte han at synge til gudstjenesten og ved folks døre, så de kunne belønne ham med lidt mad eller en mønt.

Musikken anså han for en af de skønneste ting, Gud havde givet mennesker. Musikken viser hen til Guds godhed, der gør hjertet glad og fordriver djævelen og alle bekymringer. Luther spillede selv en slags guitar, som kaldes en lut samt fløjte, og han komponerede flere af melodierne til sine salmer. Derfor er der endog musikere i dag, der mener, at var Luther ikke blevet præst, så ville han være blevet en fremragende musiker.

Sagt af Luther:

”Næst efter Guds ord er musikken den, der mest fortjener at fejres (...)

Derfor enten du skal opmuntre folk, der er nedtrykte eller sætte skræk i glade, give fortvivlede mod, bevæge de hovmodige til ydmyghed, afkøle elskovssyge, mildne hadefulde, og hvem kan opregne alle disse herrer over det menneskelige hjerte, nemlig følelserne, drifter og ånden, som driver folk til alle dyder og laster – kan du tænke dig et mere virksomt middel end musikken?”⁹

”Musikken er den bedste balsam for et bedrøvet menneske. Ved den bliver hjertet atter fornøjet, opvirket og forfrisket”¹⁰.

7) Luther og Käthe - ægteskab og familieliv

Luther levede som munk i 20 år. I klostret skulle man arbejde hårdt, holde gudstjeneste og bruge meget af sin tid på bibellæsning og bøn. På den måde, mente man, lærte man at elske Gud og tænke mindre på sig selv. Gjorde man det godt nok, ville Gud belønne én i himlen. På et tidspunkt indså Luther, at det var helt forkert. I stedet for at elske Gud, lærte man snarere at elske sine egen fromme handlinger og at være bange for Guds straf, hvis ikke man var god nok.

For at vise, hvor alvorligt han tog dette, giftede han sig i 1525 med Katharina, der var flygtet fra sit kloster. Med hende fik han i alt fem børn og elskede dem alle højt. Som ægtemand og familiefar ændrede Luther syn på, hvordan man skulle elske Gud. Det kunne og skulle man ikke alene og for sig selv, men sammen med de mennesker, man var forpligtet på i sin hverdag. På den måde var det i Luthers øjne familien, som blev den bedste livsform for almindelige mennesker. Det var i hverdagen, man tjente Gud ved at være god og ordentlig overfor sin familie og sine naboer.

Sagt af Luther:

"Jeg holder så meget af min Käthe. Ja, jeg holder mere af hende, end jeg holder af mig selv. Det er sandheden. Det vil sige, at jeg hellere ville have, at jeg døde, frem for at det var hende eller et af børnene!"¹¹

"Mens han bar et af sine små børn på armen, sagde han:

- Hvordan har du dog gjort dig fortjent til, eller hvorfor skal jeg holde så meget af dig, at jeg gør dig til arving? Du skider, tisser og tuder og fylder hele huset med skrig. Og alligevel skal jeg nok tage mig af dig"¹².

8) Luther på Biblioteket – bøger og litteratur

Kunsten og håndværket bag trykning af bøger blev meget forbedret på Luthers tid.

Tidligere afskrev man med hånd og pen hele bøger – og det tog meget lang tid. Fra midten af 1400-tallet begyndte man at trykke bøger med et blystempel for hvert bogstav – det tog tid at sætte op, men til gengæld kunne man trykke mange bøger! På den måde blev det både hurtigt og billigt at lave bøger.

Luther selv skrev ca. 350 bøger, 2000 prædikener og 2500 breve. Selv om det ikke var alle, der kunne læse, blev Luthers bøger pga. bogtrykkerkunsten hurtigt kendt over hele Europa. Indtil Luther begyndte at udgive sine bøger, blev der i hele Europa kun trykt ca. 40 bøger om året (1517) - otte år efter blev der trykt næsten 500, hvoraf næsten 200 var skrevet af Luther og andre 200 af nogle af de andre reformatorer i samtiden.

En af de vigtigste bøger, som blev trykt på den måde, var Bibelen. I 1522 oversatte Luther Det Nye Testamente fra latin til tysk, hvorefter den blev trykt og udgivet i et oplag på 3000 eksemplarer, der blev udsolgt på få uger. Andre bøger udkom på Luthers tid ikke i oplag på over 1000 eksemplarer. I løbet af de kommende to år blev der trykt yderligere 100 udgaver af Luthers Nye Testamente.

Sammenholdt med den vægt, Luther lagde på skolens undervisning, som skulle gøre børnene til gode kristne og samfundsborgere, giver det sig selv, at ikke blot Bibelen, men bøger i det hele taget, var vigtige for Luther.

Sagt af Luther;

”Med mindre jeg overbevises ved Skriftens vidnesbyrd eller ved klare grunde, kan jeg ikke tilbagekalde. For jeg tror hverken på pavens eller kirkemødernes ufejlbarlighed, da det er vitterligt, at de ofte har taget fejl og modsagt sig selv. Jeg er overvundet af det bibelord, jeg har anført, og min samvittighed er fanget i Guds ord”¹³.

9) Luther på havnen – arbejde for alle

Før Luther blev det arbejde, som man var nødt til at gøre for at leve, opfattet som en straf, fordi Adam og Eva havde spist af æblet i Paradisets Have.

Luther mente derimod, at det bl.a. er gennem arbejdet, at vi er noget for hinanden. Arbejdet er en måde, hvorpå vi gør det, som er vigtigt for os selv og andre, så ingen kommer til at mangle det, de behøver.

Luther talte bl.a. om at tjene Gud i sin kald og stand; hvis man tror, at Gud har villet at man skulle være bonde, så skal man være det og dyrke korn, som andre mennesker kan lave brød af. Er man bager, skal man lave godt og sundt brød, som andre har brug for. Og er man lærer, skal man lære børnene alt det, som gør dem gode til at leve i samfundet. På den måde bliver arbejdet den måde, hvorpå man tjener både Gud og medmennesket. Arbejdet bliver en slags gudstjeneste.

Sagt af Luther:

”Et kristent menneske lever ikke i sig selv, men i Kristus og for sin næste. I Kristus gennem troen, for sin næste gennem kærligheden. Gennem troen føres han op over sig selv til Gud, ved kærligheden føres han atter ned under sig selv, og forbliver dog altid hos Gud. Fra Kristus strømmer Gud gaver til os. Fra os skal de strømme til dem, som trænger til dem”¹⁴.

”En skomager, en smed, en bonde har hvert sit kald eller sin gerning i deres arbejde, og dog er de alle i lige grad indviede præster og biskopper, og enhver skal i sit kald eller i sin gerning gavne og tjene de andre, så at på den måde de mange slags gerninger alle stiler mod ét fælles mål; at gavne legeme og sjæl, ligesom legemets lemmer tjener hinanden”¹⁵

10) Luther på plejehjem – alle er præster for Gud

På Luthers tid var der stor forskel på dem, der som præster, munke og nonner brugte hele deres liv på at bede og tjene Gud i kirken, og almindelige mennesker, der var nødt til at bruge tid på arbejde og passe deres forpligtigelser overfor deres familie, børn og gamle.

Især præsterne blev anset for at stå Gud særligt nær, fordi de var indviet til at tjene Gud. Når de holdt gudstjeneste og bad til Gud, gjorde de det i stedet for, eller på vegne af, almindelige kristne, der kun var døbt. På den måde blev præsterne en slags mellemmand mellem Gud og almindelige kristne.

Den tanke brød Luther sig ikke om. Han mente ikke, at Gud gjorde forskel på mennesker. Guds kærlighed og tilgivelse var alle fælles om, hvilket kom til udtryk i dåben. Som døbt er man kristen, og som kristen kan man selv bede til Gud.

Alt det gode, man gør overfor andre, gør man også overfor Gud. Den gudstjeneste, hvor man på samme tid tjener både Gud og sin næste, sker gennem det, man gør for andre i sin dagligdag. Vi kan alle besøge den, der sidder ensom på plejehjem, alle kan vi trøste den, som er ked af det, alle kan vi med ord og handling vise Guds kærlighed til mennesker. Vi er alle hinanden næste. Eller som Luther udtrykker det: Vi er alle præster for Gud og for hinanden!

Citat:

”Alle kristne er i sandhed den gejstlige stand, og der er ikke anden forskel mellem dem end den, der ligger i deres opgave. Paulus siger, at vi alle er et legeme, og dog har hvert lem sin gerning, som den tjener de andre med. Det skyldes alt sammen, at vi har én dåb, ét evangelium, én tro og i lige grad er kristne(...) Følgelig bliver vi alle ved dåben indviet til præster”¹⁶.

Noter

¹ *"Martin Luther øvede en direkte eller indirekte indflydelse på utallige områder, der stadig gør sig gældende i dag (...) Friheden var for ham hovedsagen i kristendommen (...) Friheden muliggør et nyt syn på menneskets liv og muligheder i verden – både når det drejer sig om det politiske, og når det mere handler om menneskers liv blandt andre mennesker(...)På alle disse områder fik Luther en indflydelse, der rækker frem til vor egen tid, ja, ud over denne. Alligevel vil jeg til sidst i denne indledning understrege, at Luther levede for et halvt årtusinde side. Denne afstand i tid og dermed også i livsomstændigheder må man holde sig for øje, når man læser Luthers tekster(...) Mange af dem har en sproglig kraft og friskhed, som kan forlede os til at overføre dem i et en-til-en-forhold til vores egen tid. Netop ved at respektere, at de er blevet til i en anden tid og med henblik på den tids konkrete problemer, vil det imidlertid vise sig, at der fortsat er megen inspiration at hente hos Luther og meget at lære, også når det drejer sig om at forstå vores egen tid og dens forestillinger. Luther har dybtgående præget vores tro, vores samfund og vores kultur – og kan fortsat gøre det hen over 500 års afstand i tid og levemåde."*

(Fra forordet til "Frihed. Martin Luther i kortform" s.10 – 11 af Niels Henrik Arendt (Eksistensen 2016)

² Fra skriftet "Til den kristne adel af den tyske Nation" citeret fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt s. 74.

³ Fra "Godbidder. Sagt af Luther fra Martin Luthers frimodige tale omkring middagsbordet" s. 94.

⁴ Fra "Godbidder. Sagt af Luther fra Martin Luthers frimodige tale omkring middagsbordet" s. 5.

⁵ Fra E. Thestrup Pedersen "Nattergalen fra Wittenberg" s. 23

⁶ Fra skriftet "Om gode gerninger" citeret efter Niels Henrik Arendt "Frihed. Martin Luther i kortform" s. 46.

⁷ Fra "Godbidder. Sagt af Luther fra Martin Luthers frimodige tale omkring middagsbordet" s. 83.

⁸ Fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt s. 45.

⁹ Fra E. Thestrup Pedersen "Nattergalen fra Wittenberg" s. 28.

¹⁰ Fra Niels Henrik Arendts samling af citater af Luther (kopi)

¹¹ Fra "Godbidder. Sagt af Luther fra Martin Luthers frimodige tale omkring middagsbordet" s. 35.

¹² Fra "Godbidder. Sagt af Luther fra Martin Luthers frimodige tale omkring middagsbordet" s. 56.

¹³ Fra Deutche Reichragsakten citeret fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt.

¹⁴ Fra "Om et kristenmenneskes frihed" citeret fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt s. 58.

¹⁵ Fra skriftet "Til den kristne adel af den tyske Nation" citeret fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt s. 74.

¹⁶ Fra skriftet "Til den kristne adel af den tyske Nation" citeret fra "Frihed. Martin Luther i kortform" af Niels Henrik Arendt s. 74.